

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

היסטוריה בעין המצלמה: יהודי גליציה בין מזרח למערב - 13205

תאריך עדכון אחרון 19-04-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז):

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס:

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ג, 16:00 - 17:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הצילום ההיסטורי אינו רק שריד נוסטלגי או איור נלווה ליצירה הכתובה אלא אף מהווה מקור היסטורי רב חשיבות. מקור זה מאפשר, באמצעות דרכי "קריאה" ונתיבי פרשנות המיוחדים לו, הפקתן של תובנות היסטוריות הנעדרות מהמקורות הספרותיים. במסגרת הקורס נעמוד על תרומתו של הצילום לחקר ההיסטוריה דרך מקרה המבחן של יהדות גליציה, חטיבה מיהדות פולין ההיסטורית שנשלטה בין שלהי המאה ה-18 לראשית המאה ה-20 על ידי האימפריה ההבסבורגית. באמצעות ניתוח התצלומים ההיסטוריים מיהדות גליציה, ותוך השוואתם לתצלומים יהודיים מקהילות אחרות, במזרח אירופה ובמערבה, נבקש לאפיין את הנוסח המיוחד לתפוצה זו.

מטרות הקורס:

1. היכרות עם יהדות גליציה
2. שימוש בצילום כמקור היסטורי

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

פיתוח רגישות לייחודה של יהדות גליציה; מיומנות בפענוח תצלומים היסטוריים

דרישות נוכחות (%) :

כן

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית

שימוש במצגות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- שיעורים 1–2 - יהדות גליציה, מבוא
- שיעור 3 - הצילום כמקור היסטורי
- שיעור 4 - צילום יהודי במזרח אירופה - ההתחלות
- שיעור 5 - ראשית הצילום היהודי בגליציה - עולם המסורת
- שיעור 6 - "היציאה מהגיטו" ביהדות אירופה
- שיעור 7 - יהדות גליציה בתמורותיה
- שיעור 8 - ערש הצילום הציוני
- שיעור 9 - צילום הציונות בגליציה - ההתחלות
- שיעור 10 - הספרות העברית למרכזיה בתקופת התחייה
- שיעור 11 - יהדות גליציה במלחמת העולם הראשונה
- שיעור 12 - יהדות גליציה בין המלחמות (א'): חיי הציבור
- שיעור 13 - יהדות גליציה בין המלחמות (ב'): תיעוד ההווה המסורתי
- שיעור 14 - סיכום

חומר חובה לקריאה:

- ברטל ישראל, מ'אומה' ל'לאום': יהודי מזרח אירופה 1772–1881, משרד הבטחון, 2002, 85–101, 159–171.
- Manekin Rachel, 'Galicia', Hundert Gershon D. (ed.), *The Yivo Encyclopedia of Jews in Eastern Europe*, 1-2, Yivo & Yale University press, New Haven 2008, 560-567.
- סונטג סוזן, הצילום כראי התקופה, עם עובד, תל-אביב 1979, 30–7.
- דברושיצקי לוציאן וברברה קירשנבלט-גימבלט, דמותם מול עיני: היסטוריה מצולמת של חיי היהודים בפולין, 1864–1939, עופרים, כפר מונש 2005, 38–3.
- בלבן מאיר, 'חיי ישראל ותרבותם במאה ה'ז והי'ז', היילפרין ישראל (ע'), בית ישראל בפולין, א, המחלקה לענייני הנוער של ההסתדרות הציונית, ירושלים, 1948, 77–65.
- שוחר עזריאל, עם חילופי תקופות: ראשית ההשכלה ביהדות גרמניה, מוסד ביאליק, 1960, 48–7.
- גלבר נתן מיכאל, 'תולדות יהודי לבוב', הנ"ל (ע'), אנציקלופדיה של גלויות, כרך רביעי: לבוב, אנציקלופדיה של גלויות, ירושלים – תל-אביב 1956, 342–269.
- גולדשטיין יוסי, התפתחותה של התנועה הציונית ברוסיה, 1881–1917, לוריא איליה (ע'), תולדות יהודי רוסיה, כרך ב: מחלוקות פולין עד נפילת הקיסרות הרוסית, 1772–1917, מרכז זלמן שזר, ירושלים 2012, 239–215.
- גלבר נתן מיכאל, תולדות התנועה הציונית בגליציה, א', 82–146.
- חבר חנן, "גורו לכם מן הגליצאים": ספרות גליציה והמאבק על הקנון בסיפורת העברית, תיאוריה וביקורת, 5 (1994), 77–55.
- אנ-סקי ש., חורבן היהודים בפולין, גליציה ובוקובינה, שטיבל, מלצר עמנואל, 'המערך הפוליטי של יהודי קרקוב בין שתי מלחמות העולם', ריינר אלחנן (ע'), קראקא - קז'ימייז' - קרקוב: מחקרים בתולדות יהודי קרקוב, המרכז לחקר תולדות היהודים בפולין והמכון לחקר התפוצות, אוניברסיטת תל-אביב, תל-אביב 2001, 237–205.
- Long Washton Rose-Carol, *Modernity as Anti-Nostalgia: The Photographic Books of Tim Gidal and Moshe Vorobeichic and the Eastern European 'Shtetl'*, *Ars Judaica*, 7 (2011), 67-82.

חומר לקריאה נוספת:

- באומינגר אריה, מאיר בוסק ונתן מיכאל גלבר (ע'), ספר קראקא: עיר ואם בישראל, מוסד הרב קוק וארגון יוצאי קראקא בישראל, ירושלים, תשי"ט.
- גלבר נתן מיכאל (ע'), אנציקלופדיה של גלויות, כרך רביעי: לבוב, אנציקלופדיה של גלויות, ירושלים – תל-אביב 1956.
- וונדר מאיר, מאורי גליציה: אנציקלופדיה לחכמי גליציה, המכון להנצחת יהדות גליציה, ירושלים, א-ו, תשל"ח-תשס"ה.
- כהן ישראל ודב סדן (ע'), פרקי גליציה: ספר זכרון לד"ר אברהם זילברשטיין, עם עובד, תל-אביב, 1957.
- סבור אגניישקה, ברברה זברויה, קטז'ינה צימרר (אוצרות), מלצקי יאן מ. (ע'), העולם לפני האסון: יהודי קרקוב בשני העשורים שבין המלחמות, המרכז הבינלאומי לתרבות, קרקוב 2008.
- ריינר אלחנן (ע'), קראקא - קז'ימייז' - קרקוב: מחקרים בתולדות יהודי קרקוב, המרכז לחקר תולדות היהודים בפולין והמכון לחקר התפוצות, אוניברסיטת תל-אביב, תל-אביב, תשס"א, 2001.
- רייס אנשל, ראשית תנועת הפועלים היהודים בגליציה, הפדרציה העולמית של יהודי פולין, תל אביב, תשל"ג.
- תמיר נחמן, יהודי פולין בטרם שואה, ניו-יורק, 1983.

Avrutin Eugene M., *Photographing the Jewish Nation: Pictures from S. An-sky's Ethnographic Expeditions*, Brandeis University Press; Hanover [N.H.] : published by University Press of New England, Waltham, Mass., 2009.

Hubmann Franz, Miriam and Lionel Kochan, *The Jewish Family Album: Yesterday's World in Old Photographs*, London, 1975.

Kacyzne Alter, Poyln: *Jewish Life in the Old Country*, New York, 1999.

Patai Raphael, *The vanished worlds of Jewry*, New York, 1980.

Salamander Rachel (ed.), *The Jewish World of Yesterday, 1860-1938: Texts and Photographs from Central Europe*, New York, 1991.

Shanes Joshua, *Diaspora Nationalism and Jewish identity in Habsburg Galicia*, Cambridge University Press, New York, 2012.

Vishniac Roman, *A Vanished World*, New York, 1983.

Wolff Larry, *The Idea of Galicia: History and Fantasy in Habsburg Political Culture*, Stanford University Press, Stanford, Calif. 2010.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 100 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: